

עת"א 10337/10/16 - י צ נגד ועדת השחרורים, היועץ המשפטי לממשלה

בית המשפט מחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 10337-10-16 צ נ' ועדת השחרורים ואח'

לפני: כבוד הנשיא אברהם טל - אב"ד כב' השופטת זהבה בוסתן כב' השופטת דנה מרשק-מרום

העותר י צ

נגד

המשיבים

1. ועדת השחרורים 2. היועץ המשפטי לממשלה

פסק דין

1. לפנינו עתירה כנגד החלטת ועדת השחרורים (להלן: "הועדה"), מיום 8.9.16, שהחליטה לדחות את בקשת העותר לשחרור על תנאי.

2. העותר, קטין יליד 1999, מרצה מאסר ראשון בן 18 חודשים, בגין זריקת חפץ מבעיר ידיו אבנים לעבר כלי רכב נוסע, נושא ת.פ. 5847/15 (ביהמ"ש הצבאי לנוער ביהודה).

עפ"י האישום הראשון, ביום 10.8.15, או במועד סמוך לכך, בתקוע, יידה העותר אבנים לעבר רכב אזרחי נוסע, בצוותא עם שני אחרים, שאחד מהם שימש כתצפיתן. בסמוך לאחר מכן יידה העותר בקבוק תבערה לעבר כלי רכב נוסעים בכביש.

זמן קצר לאחר מכן, כשקיבלו כוחות הביטחון דיווח על יידוי בקבוק תבערה באזור, נעצר התצפיתן על ידי כוחות הביטחון והעותר נמלט.

עפ"י האישום השני, ביום 10.8.15, או במועד סמוך לכך, במקום, במועד ובנסיבות שתוארו באישום הראשון, יידה העותר אבנים לעבר כלי תחבורה נוסע, בכוונה לפגוע בו או באדם הנוסע בו.

ביום 30.11.15 נגזר דינו של העותר, לאחר שהודה במסגרת הסדר טיעון במעשים ובעבירות שיוחסו לו, כאשר הוסכם על הטלת עונש של 18 חודשי מאסר בפועל, וקנס בסך 1000 ₪ או חודש מאסר תמורתו.

החלטת הוועדה נושא העתירה

1. מדובר במאסר ראשון של העותר שאין לו עבר פלילי.

עמוד 1

2. במהלך שהותו בכלא היה העותר מעורב בעבירת משמעת והוענש משמעתית.

3. חוות דעת שב"כ מיום 21.8.16 לא מתייחסת ספציפית לעותר. בסעיף 4 לחוות הדעת צוין כי לא התקבל בשב"כ מידע מודיעיני נוסף מאז מעצרו של העותר. עוד צוין, כי סעיף 9 בחוות הדעת, הוא סעיף כללי המצביע על מצב נוכחי שקיים בשטח, שלדעת כותבי חוות הדעת יכול להניב המשך פעילות דומה לזו בגינה הורשע העותר בשל לחץ חברתי ומניעים אידיאולוגיים, כאשר אין התייחסות לעותר.

4. העותר, תושב האוטונומיה, לא עבר ולא הוצע לו הליך שיקום בכלא.

טרם הכליאה היה העותר תלמיד בית ספר. הוא נגרר למעשה משובה, כאשר המעשים נטולי רקע אידיאולוגי, וראוי לאפשר לו להשתחרר שחרור מוקדם ולשוב לבית הספר ולמשפחתו שמוכנה לקלוט אותו, כאשר גם הרשות המקומית מוכנה לפקח עליו.

5. העותר אמר כי הוא מתחרט ולא ישוב על מעשיו.

6. ועדת השחרורים התייחסה לפסיקה בעת"א 5701-08-16 רדאידה, שם דובר על מקרה דומה, בו בוטלה החלטת וועדת השחרורים לשחרר אסיר בעל רקע דומה לזה של העותר. ביהמ"ש קבע שם שבשל קיומו של רקע אידיאולוגי, החלטת וועדת השחרורים הייתה נגועה בחוסר סבירות לאור נימוקי התביעה שהתמקדו בעניין קיומו של רקע אידיאולוגי.

הרקע והנסיבות נותרו אותו הרקע והנסיבות כמו בפסיקה שהוצגה, ואין בפני ועדת השחרורים, פרט להבטחת העותר, בהיעדר שיקום, כל הוכחה שהמניעים של העותר לשוב ולבצע עבירות מעין אלה אויבו.

7. הוועדה התלבטה, במיוחד לאחר שמיעת טיעוני ב"כ העותר ועיון בפסיקה שהגישה, והחליטה לדחות את בקשת העותר לשחרור מוקדם, שכן הנחיית ביהמ"ש המחוזי ופסיקתו במקרה כמעט זהה למקרה דנן, מחייבת אותה לדחות את הבקשה.

נימוקי העתירה:

1. החלטת וועדת השחרורים מלמדת על פרשנות קשה לפסיקת ביהמ"ש בעת"א 5701-08-16 רדאידה. לפי הפרשנות אין לוועדה כל יכולת להפעיל שיקול דעת ובחינה פרטנית של האסיר המובא בפניה, בשל פסיקת ביהמ"ש.

פרשנות הוועדה היא, כי בכל מקום בו מצביעה התביעה על נתונים כלליים של רקע אידיאולוגי, אף כאלה שלא נוגעים באופן פרטני לעותר הספציפי, אלא מסתמכים על רקע ביטחוני כללי, אין לשחרר את האסיר.

פרשנות זו של הלכת רדאידה, מובילה לתוצאה אבסורדית, בלתי ראויה ומנוגדת לחובת הוועדה לבחון בחינה פרטנית גם שחרורם של אסירים ביטחוניים, על אחת כמה וכמה קטינים.

2. אף אם ייקבע שבנסיבות אלה קיימת חזקה בדבר קיומו של מניע אידיאולוגי לעבירה, הרי שהמסוכנות הנלמדת מכך נכונה לעת ביצוע העבירה, ואילו בעת בחינת השחרור המוקדם המסוכנות צריכה להיבחן לאור מצבו של הקטין במועד זה.

3. שב"ס לא כותב בעניינם של קטינים פלסטיניים דו"ח סוציאלי מפורט, ובכך הוא מונע מהם אפשרות להציג בפני הוועדה את מצבם העדכני.

ללא עריכת דו"ח סוציאלי מפורט, מורה הלכת רדאידה על כך שהוועדה מחויבת להסתמך על חזקות עובדתיות בלתי מבוססות, לפיהם בעניינו של כל קטין ביטחוני קיימת חזקה, שבפועל לא ניתן להפריכה, בדבר מסוכנות במועד השחרור המוקדם. המשמעות של קביעה זו היא כי קיים רף בלתי אפשרי לצורך הוכחת היעדר מסוכנות, באופן שצעירים המרצים מאסרים קצרים בגין עבירות ביטחון לעולם לא יוכלו לזכות בשחרור מוקדם.

4. מעשיו של העותר לא בוצעו על רקע אידיאולוגי, אין כל תשתית עובדתית המצביעה על כך, וודאי שלא ניתן לייחס לו חזקת מסוכנות בשל כך.

5. זה מאסרו הראשון של העותר, שהוא ללא עבר פלילי קודם. קודם למאסרו היה העותר תלמיד בית ספר. העותר לא זכה לטיפול בכלא לנוכח מדיניות שב"ס בנוגע לתושבי שטחים, אך שולב בלימודים בכלא. הוא סווג כאסיר ביטחוני ולכן הוחזק בתנאי כליאה קשים יותר, ללא אפשרות לנהל שיחות טלפון ומיעוט ביקורי משפחה. עפ"י חוות הדעת שהוצגו לוועדת השחרורים, אין מידע מודיעיני שלילי לגבי העותר והתנהגותו בכלא היתה תקינה, מלבד שלילת טובת הנאה אחת בשל התנהגות קולקטיבית של האגף.

6. אין דו"חות סוציאליים משמעותיים בנוגע לעותר, מלבד דיווח עו"ס קצר.

7. בפני וועדת השחרורים, הציג העותר מכתב ממשפחתו המעידה שאינו בעייתי, וכי בכוונתה לשמור עליו כדי שהתנהגותו תהיה תקינה. הוצג מכתב מהמועצה המקומית "תקוע" אודות העותר, בה מתבקש שחרורו לצורך חזרתו לבית הספר והשתתפותו בחוגים שמטרתם שינוי התנהגויות לא מקובלות אצל צעירים. הקנס שהוטל על העותר שולם.

8. הלכת רדאידה, המאיינת למעשה את שיקול דעתה של הוועדה, מובילה להפיכת היוצרות, כאשר במקום שעיקר המשקל יהיה בשיקול דעתה המקצועי של וועדת השחרורים, היא משמשת כחותמת גומי.

9. העובדה שמדובר בהרשעה בעבירות ביטחון, אינה יוצרת כשלעצמה חזקה שמדובר במניעים אידיאולוגיים. במקרה דנן, לא הייתה בפני הוועדה כל אינדיקציה שהעבירות בוצעו על רקע אידיאולוגי. אלא ההיפך הוא הנכון.

10. מבלי להפחית מהסיכון החמור הטמון בעבירות ידיו אבנים ובקבוקי תבערה, לא ניתן להתעלם מכך שעבור צעירים רבים בשטחים המבצעים עבירות מסוג זה, אין מדובר במעשים שבבסיסם אידיאולוגיה נגד מדינת ישראל, אלא מעשים הנובעים מדפוס התנהגות בקרב צעירים שגדלים בתוך סכסוך לאומי, שמונעים מלחץ חברתי ורצון להשתייך, ואשר מוציאים לחצים כנגד גורמים "זרים" להם.

11. אין להתייחס לעותר בצורה כוללתית כאסיר ביטחוני ולהטיל עליו נטל הוכחה מוגבר להיעדר מסוכנות, אלא יש לבחון את נסיבות עניינו הפרטני, על רקע נסיבות ביצוע העבירה, גילו הצעיר, המאסר הממושך, התנהגותו בכלא, דבריו בפני הוועדה ותוכניות הליווי שהוצגו. יש לבחון אם על בסיס כל אלה קיימות ראיות לקביעה בדבר מסוכנותו של העותר.

12. בעניינם של קטינים פלסטינים שנדונים בבתי משפט צבאיים, אין תסקיר שירות מבחן ואין דו"חות סוציאליים. כל שיש בעניינו של העותר היא חו"ד שב"כ, שאינה כוללת כל מידע קונקרטי בנוגע אליו.

13. נוכח העובדה שמדובר בקטינים שאינם פוגשים בגורמי טיפול במהלך מאסרם, הרי שאין לקטינים דוגמת העותר, המבקשים להשתחרר שחרור מוקדם, כל אפשרות לסתור את חזקת המסוכנות בעניינם, באופן שמאין מראש כל סיכוי לשחרור מוקדם של כל צעיר שסווג כביטחוני.

14. אינטרס השיקום בקשר לעותר מצביע בצורה ברורה על החשיבות לשחררו שחרור מוקדם שכן בעוד שבכלא העותר אינו זוכה לכל תכנית טיפולית או שיקומית, במסגרת שחרורו המוקדם הוא יזכה להשתתף בסדנאות של המועצה המקומית, והמשך מאסרו יגרום לו להפסיד שנת לימודים נוספת.

תגובת ב"כ היועמ"ש:

1. העותר התנהג התנהגות שלילית במהלך מאסרו, כאשר ביום 16.2.16 הפר העותר את הסדר והמשמעת בכך שדפק על דלת התא וצעק.

2. העותר זרק בשתי הזדמנויות שונות, אבנים ובקבוק תבערה לעבר כלי רכב נוסעים. הטענה לפיה הוא נגרר אחר אחרים אינה מובנת, שכן בחינת האישום השלישי מלמדת כי העותר לא היה מלווה באנשים אלא זרק אבנים לבדו.
3. יש לדחות את הטענה לפיו מדובר במשובת נעורים של העותר, שנובעת מגילו. מדובר בהשלכת אבנים במספר הזדמנויות, תוך הפעלה מאורגנת של תצפיתן. מדובר בהשלכת בקבוק תבערה, עבירה שביצועה דורש הכנה מוקדמת ורצון עז לגרום לנזקים מחרידים לנוסעים ברכב.
- ההתארגנות כזו והשלכת חפצים לעבר כלי רכב נוסעים, ללא כל סיבה נראית לעין, במספר הזדמנויות, מוכיחה שהעותר פעל ממניעים אידיאולוגיים.
4. העותר לא ערך כל תכנית שיקום בכלא, לא הציג בפני הוועדה כל תכנית שיקום, אלא הוא מבקש לחזור לביתו, למקום ממנו יצא על מנת להשליך אבנים.
5. החלטת וועדת השחרורים סבירה ומושתתת על שיקולים ראויים ואין בה כל פגם שיצדיק התערבות של ביהמ"ש.

דין והכרעה

1. לאחר שעיינו בפרוטוקול הדיון בוועדת השחרורים, בהחלטתה נושא העתירה, בעתירה ובתגובת המשיב 2 על נספחיה, לרבות חו"ד שב"כ, ולאחר ששמענו את טיעוני ב"כ הצדדים, החלטנו לדחות את העתירה.
2. נאמר כבר עתה כי אין באמור בסיפא החלטת הוועדה בכל הקשור לפסה"ד של בימ"ש זה בעת"א 5701-08-16 **היועמ"ש נ' רדאידה וועדת השחרורים** [27/8/16], שבו התקבלה עתירה של היועמ"ש כלפי שחרורו על תנאי של צעיר שהשתתף בהפגנה וזריקת אבנים על רכב נוסע, ביטוי לשלילת שיקול הדעת העצמאי של הוועדה.
3. עיון בהחלטת הוועדה מעלה שהיא בחנה את כל הנתונים הקשורים לעותר, כפי שהובאו בפניה ובפנינו, והחלטתה מבטאת, בין השאר, גם את נתוני החיוביים של העותר, כמו גילו הצעיר, עברו הנקי, העדר מידע ספציפי לגביו בחו"ד שב"כ והדברים שאמר לוועדה.
- לאחר כל הדברים האלה החליטה הוועדה, ובצדק, שאין כל נימוק משמעותי לאבחן בין העותר לבין המשיב בעת"א 5701-08-16 הנ"ל ולסטות מהנחיית ביהמ"ש באותה עתירה, שהסתמכה גם היא על פסק הדין והחלטות ביהמ"ש העליון.

4. איננו מתעלמים מהפסיקה והמאמר בנושא מעורבות בני נוער מיו"ש בפעילות לא חוקית כנגד תהליך ההתנגדות שהוצג בפנינו ומנתוני החיוביים של העותר, לרבות התנהגותו התקינה במהלך מאסרו, ומהעובדה שלא השתתף בהליך טיפולי ולא יצא לחופשות בשל היותו "אסיר ביטחוני", אך אין בהם כדי להצדיק את שחרורו על תנאי.
5. תיאור מעשיו של העותר בשתי הזדמנויות, ביום 10/8/15, כפי שהודה בביצועם, מעלה שהם בוצעו ממניעים אידיאולוגיים לפגוע ברכושם של כלי רכב נוסעים ובגופם של הנמצאים בתוכם ע"י ידיו אבנים ובקבוק תבערה לעברם.
- העותר לא ביצע חלק מהמעשים לבדו אלא עם שני אחרים, אחד מהם תצפיתן, שנעצר, ולאחר מכן העותר נמלט.
6. על רקע המניע האידיאולוגי למעשיו של העותר, חלה עליהם ההלכה לפיה הם עשויים להעיד מעצם אופיים ונסיבותיהם על מסוכנות עתידית של מבצעם. בהתאם לכך הוכרה החשיבות בהוכחת זניחתה של עמדה זו ונטל ההוכחה לסתור חזקת מסוכנות זו מוטל על האסיר (ראה החלטתו של כב' השופט מזוז ברע"ב 6914/16 יהודה סביר נ' מדינת ישראל [25.10.16], סעיף 9 להחלטה).
7. העותר שבפנינו לא עמד בנטל שמוטל עליו ואין בדבריו שאמר לוועדה לפיהם הוא מתחרט ורוצה לחזור ללימודיו כדי לבטא את זניחת המניע האידיאולוגי שעמד מאחורי מעשיו.
- איננו מתעלמים מכך שהעותר לא שולב בהליך טיפולי חרף גילו הצעיר ועברו הנקי בשל היותו "אסיר ביטחוני" אך חל עליו האמור בהחלטתו של כב' השופט סולברג ברע"ב 4612/16 פלוני נ' ועדת השחרורים [25.7.16], לפיו השאלה אם השתתפות אסיר בהליך שיקומי נבעה ממחדל שב"ס לא רלוונטית לשאלת מסוכנותו שכן מסוכנותו לא פחתה רק בשל העובדה ששב"ס לא דאג למערך שיקום הולם עבורו (ראה סעיף 13 להחלטה).
8. אף אנו, כמו הוועדה, איננו מתעלמים מכך שעפ"י חוות דעת שב"כ שהוצגה בפניה ובפנינו לא התקבל מידע לחובת העותר במהלך מאסרו, אך גם אם כך הם פני הדברים, אין הם מצדיקים, יחד עם נתוני החיוביים, את שחרורו על תנאי שכן ריצוי מלוא תקופת מאסרו נועד להרתעתו, כל עוד לא הוכיח שזנח את המניע האידיאולוגי שגרם לביצוע מעשיו בזמן היותו תלמיד, ולהרתעת קטינים אחרים כמותו בהינתן המצב בשטח, כמתואר בחו"ד שב"כ.
9. לאור כל האמור, החלטת ועדת השחרורים סבירה ואינה מצדיקה התערבות של ערכאה שיפוטית.

10. אנו דוחים את העתירה.

ניתן היום, כה' כסלו תשע"ז, 25 דצמבר 2016, במעמד ב"כ הצדדים.

דנה מרשק מרום, שופטת

זהבה בוסתן, שופטת

אברהם טל, נשיא
אב"ד